

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/335/2021
Identifikačné číslo spisu:	2317200702
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2317200702.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Štátny fond rozvoja bývania, Bratislava, Lamačská cesta 8, IČO: 31 749 542, zastúpený GARAJ & Partners s.r.o., Bratislava, Jozefská 3, IČO: 35 951 125, proti žalovanému 1/ R. J., narodeného K. a 2/ L. J., narodenej C., obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Košice, Kuzmányho 29, IČO: 47 234 466, o zaplatenie 4 431,34 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 30Csp/17/2017 o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 16. marca 2021 sp. zn. 11CoCsp/30/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ priznáva proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. januára 2020 č. k. 30Csp/17/2017-463 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 4 431,34 eura so zmluvným úrokom 140,73 eura, zmluvným úrokom 4,4% ročne od 17. decembra 2015 z istiny 4 431,34 eura do zaplatenia, úrokom z omeškania 29,93 eura, s ročným úrokom z omeškania 8,05% z istiny 4 431,34 eura od 17. decembra 2015 do zaplatenia, nákladmi spojenými s uplatnením pohľadávky 227,18 eura a zmluvnou pokutou 457,21 eura, do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%. Rozhodnutie odôvodnil právne poukazom na § 52 ods. 1, ods. 2, ods. 3 a ods. 4 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), § 344, § 351 ods. 1 a § 497 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“) a § 2 ods. 1 zákona č. 124/1996 Z. z. o štátnom fonde rozvoja bývania v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „zákon o ŠFRB“) a vecne tým, že považoval zmluvu uzavretú medzi stranami 25. augusta 2000 za úverovú zmluvu podľa § 497 a nasl. ObZ. Poukázal aj na ustanovenie § 261 ods. 3 ObZ, podľa ktorého sa ustanoveniami ObZ spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov okrem iných všetky záväzkové vzťahy o úvere, a zmluvné strany takéhoto vzťahu si podľa ustanovenia § 261 ObZ nemôžu dojednať, že sa budú spravovať iným zákonom, a teda ani OZ. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobca bol podľa úverovej zmluvy, jej článku VIII. bodu 8.4 oprávnený po doručení výzvy na vyrovnanie splátok úveru od zmluvy odstúpiť, že medzi

stranami nebolo sporné odstúpenie žalobcu od zmluvy a žalovanými nebola namietaná platnosť odstúpenia od zmluvy. Žalobca odstúpil od zmluvy podaním z 9. novembra 2015, čím sa celý dlh stal splatným a odstúpením od zmluvy zanikli všetky práva a povinnosti zmluvných strán, okrem tých, ktoré majú trvať aj po skončení zmluvy. Žalovaní majú povinnosť vrátiť poskytnuté finančné prostriedky, a to dlžnú sumu aj s prísľušenstvom, pretože odstúpenie od zmluvy nič nemení na tom, že žalobca poskytol žalovaným finančné prostriedky a žalovaným vznikol voči žalobcovi dlh. Pri posudzovaní námietky premlčania podanej žalovanými súd vychádzal z toho, že žalovaní prevzali odstúpenie žalobcu od zmluvy 16. októbra 2015, ktorým boli aj vyzvaní na splatenie dlhu 5 059,21 eura a trov právneho zastúpenia 454,36 eura do 30 dní odo dňa doručenie výzvy. Žalovaní tak mali dlh splatiť do 15. novembra 2015, nasledujúcim dňom sa dostali do omeškania. Žaloba bola podaná na súd prvej inštancie 19. januára 2017, teda v 4 ročnej premlčacej dobe. Predmetnú úverovú zmluvu súd prvej inštancie nepovažoval za spotrebiteľskú.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných rozsudkom zo 16. marca 2021 sp. zn. 11CoCsp/30/2020 podľa § 388 CSP zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Po preskúmaní rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo dospel k záveru, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, ktorý však nesprávne právne posúdil. K otázke charakteru zmluvy uzatváranej so Štátnym fondom rozvoja bývania poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/64/2019, sp. zn. 8Cdo/164/2020 a sp. zn. 4Cdo/106/2018, podľa ktorých Štátny fond rozvoja bývania je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky a zákonom stanovenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa § 52 ods. 3 OZ a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 52 ods. 1 OZ. Nestotožnil sa však so záverom súdu prvej inštancie, že daný vzťah je tzv. absolútnym obchodom podľa ustanovení § 497 až § 507 ObZ vzhľadom na osobitnú úpravu postavenia fondu a podmienok pre poskytovanie podpory. Uviedol, že podmienky pre poskytovanie podpory vo forme úveru boli komplexne upravené v zákone o ŠFRB a v podrobnostiach špecifikované v samotnej zmluve uzavretej podľa tohto osobitného predpisu a nejde teda o úverovú zmluvu uzatváranú podľa ustanovení § 497 a nasl. ObZ. Ak strany mali záujem riadiť sa pri poskytovaní úveru ustanoveniami Obchodného zákonníka, mohli si v zmluve dohodnúť, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom (§ 262 ObZ). Zmluvné strany si však v zmluve naopak dohodli, že ich práva a povinnosti sa budú riadiť predovšetkým zákonom o ŠFRB a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k ŠFRB a ďalej, že ich vzájomné vzťahy sa budú riadiť ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom (článok XII. bod 12.3 zmluvy). I z ďalších dojednaní v zmluve vyplývalo, že strany si pre úpravu svojich vzťahov dohodli aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka (napr. článok VII. bod 7.1, 7.2, článok X. zmluvy). Na aplikovanie obchodnoprávného režimu bolo potrebné, aby medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky stanovené v § 261 ods. 1, ods. 2 alebo ods. 6 ObZ. Ak sa práva žalobcu na vrátenie úveru ako bezdôvodné obohatenia žalovaných nespravovali Obchodným zákonníkom, bolo potrebné ich posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy, ktorou boli ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane práv vyplývajúcich z účinkov odstúpenia od zmluvy.

2.1. Odvolací súd aplikovaním ustanovenia § 48 ods. 2 OZ dospel vo veci k záveru, že právnym následkom odstúpenia od zmluvy je zánik všetkých práv a povinností, ktoré účastníkom záväzkového právneho vzťahu vyplývali z uzavretej zmluvy (t.j. ako keby zmluva nebola uzavretá), a preto je vylúčené právo požadovať od zmluvnej strany dohodnutý zmluvný úrok. Z histórie pohybov na účte mal súd za preukázané, že žalovaní 1/ a 2/ vyčerpali úver vo výške 11 617,87 eura (č.l. 21-30 spisu) a uhradili žalobcovi 12 537,09 eura (č.l. 14-15 spisu). Z tohto vyplýva, že žalovaní uhradili viac ako boli povinní, takže žaloba v časti o vrátenie úveru je nedôvodná. Keďže žalovaní nemajú dlh voči žalobcovi, nemohli sa dostať ani do omeškania, čo znamená, že žalobca nemá právo ani na úrok z omeškania podľa ustanovenia § 517 ods. 2 OZ. K nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty 457,21 eura, ktorého sa žalobca domáha, odvolací súd poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, podľa ktorej odstúpenie od zmluvy nezbavuje povinného zaplatiť zmluvnú pokutu, ak mu takáto povinnosť vznikla porušením zmluvy ešte v dobe trvania záväzkového právneho vzťahu. Odstúpením od zmluvy zanikajú pre svoju akcesorickú povahu aj vedľajšie záväzky, ktoré sú od existencie hlavného záväzku závislé, sú

nimi aj záväzky zabezpečujúce splnenia hlavného záväzku, teda aj záväzok zaplatiť zmluvnú pokutu podľa ustanovenia § 544 OZ. Ak došlo k odstúpeniu od zmluvy, nemôže sa žiadna zo zmluvných strán na jej základe domáhať zaplata zmluvnej pokuty, pretože dohoda o zmluvnej pokute bola spolu s hlavným záväzkom od začiatku zrušená a tento nárok nemá žiaden právny základ. V danej veci žalobcovi nemohol vzniknúť nárok na zmluvnú pokutu, nakoľko táto bola v článku VIII. bod 8.5 zmluvy dohodnutá tak, že ju dlžník zaplatí do 30 dní od doručenia výzvy uvedenej v bode 8.4 zmluvy, podľa ktorého v prípade, ak je dlžník v omeškaní s úhradou ktorejkoľvek splátky dlhšie ako 6 mesiacov je fond oprávnený po doručení výzvy k vyrovnaní splátok od zmluvy odstúpiť jednostranne, ak nebudú splnené podmienky uvedené vo výzve. Uvedené zmluvné dojednania súd vyhodnotil tak, že nebolo zrejmé, kedy má nárok na zmluvnú pokutu vzniknúť, t.j. či už v dobe samotného omeškania dlžníka s úhradou ktorejkoľvek splátky dlhšie ako 6 mesiacov alebo až po jednostrannom odstúpení od zmluvy, ak tieto splátky neboli uhradené ani v lehote a za podmienok uvedených vo výzve na ich úhradu. Nakoľko bod 8.5 zmluvy viazal vznik nároku na zmluvnú pokutu na splnenie všetkých podmienok uvedených v bode 8.4 zmluvy, priklonil sa k výkladu, že žalobcovi by mohol vzniknúť nárok na jej zaplataenie až potom, čo odstúpil od zmluvy, keď dlžník neuhradil dlžné splátky, s ktorými bol v omeškaní ani po dodatočnej výzve. Ak nárok na zmluvnú pokutu, resp. povinnosť dlžníka ju zaplatiť mala vzniknúť až po odstúpení od zmluvy, nemožno ju priznať, pretože dohoda o zmluvnej pokute bola spolu s hlavným záväzkom od začiatku zrušená a právo na jej zaplataenie nemalo žiaden právny základ. Navyše takto dohodnutá zmluvná pokuta (vo všeobecnosti odkazujúca iba na bod 8.4 zmluvy) nebola vymedzená dostatočne určito, keď umožňovala rôzny výklad jej vzniku. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že žalobca nemá nárok na zaplataenie ním požadovaných nárokov a nevzniklo mu ani právo na úhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky podľa ustanovenia § 121 ods. 3 OZ.

2.2. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP a v konaní úspešným žalovaným 1/ a 2/ priznal spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100%.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP (rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a záviselo od posúdenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne) a navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3.1. Právnou otázkou, ktorá je podľa dovolateľa rozhodovaná rozdielne je posúdenie, či právny vzťah založený medzi žalobcom ako veriteľom a jeho dlžníkmi zmluvou o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona o ŠFRB je spotrebiteľskou zmluvou alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah. Predmetná právna otázka už bola podľa dovolateľa dovolacím súdom opakovane riešená a rozhodovaná rozdielne. Zatiaľ čo vo veci vedenej na NS SR pod sp. zn. 8Cdo/64/2019 dovolací súd rozsudkom z 23. septembra 2020 dovolanie žalobcu zamietol, v iných analogických veciach vedených na NS SR, napr. pod sp. zn. 5Cdo/170/2018, sp. zn. 8Cdo/9/2019, sp. zn. 7Cdo/199/2019 alebo sp. zn. 4Cdo/14/2021, dovolací súd uznesením zrušil rozsudky krajských súdov, príp. aj okresných súdov a vec im vrátil na ďalšie konanie.

Vo veci vedenej na NS SR pod sp. zn. 8Cdo/64/2019 dovolací súd v rozsudku zo dňa 23. septembra 2020, v bode 30 jeho odôvodnenia uvádza právnu otázku v znení: „... či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovanými 1/, 2/ z titulu Zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania z 2. júna 2004, (za vrátenie ktorej ručili žalovaní 3/ a 4/), je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah“. V bode 31 odôvodnenia rozsudku poukázal na uznesenie NS SR z 29. apríla 2019 sp. zn. 4Cdo/106/2018, v ktorom je vyjadrený názor, že zmluvy uzatvorené ŠFRB pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 OZ. V bode 33 odôvodnenia rozsudku uviedol, že sa stotožňuje so závermi vyjadrenými v uznesení iného senátu z 29. apríla 2019 sp. zn. 4Cdo/106/2018, avšak zároveň v bode 34 odôvodnenia konštatuje, že nebolo možné dovolaniu vyhovieť. V bode 43 odôvodnenia rozsudku súd uvádza, že v danej veci nevznikol obchodnoprávny vzťah, keďže komplexnú úpravu poskytovania podpory vo forme úveru fondom upravoval výlučne osobitný predpis, ktorým bol zákon č. 607/2003 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania. Práva žalobcu na vrátenie úveru (vydanie bezdôvodného obohatenia) bolo preto potrebné

posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy, ktorou boli ustanovenia Občianskeho zákonníka. V bode 44 odôvodnenia rozhodnutia dovolací súd uvádza, že dovolaniu nebolo možné vyhovieť, nakoľko v danej veci rozhodujúce právne posúdenie (aplikácia občianskoprávných noriem o premlčaní) bolo odvolacím súdom vykonané správne, a preto v konečnom dôsledku jeho rozhodnutie nespočívalo v nesprávnom právnom posúdení veci. Z uvedeného vyplýva, že vo veci vedenej na NS SR pod sp. zn. 8Cdo/64/2019 mal NS SR ako súd dovolací za to, že zmluvy uzatvorené ŠFRB pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy, avšak napriek tomu je treba práva žalobcu (fonde) na vrátenie úveru posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (a nie Obchodného zákonníka). Dovolací súd považoval za správnu aplikáciu občianskoprávných noriem odvolacím súdom (hoci ju aplikoval z dôvodu, že zmluvu o poskytnutí podpory zo ŠFRB posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu), nakoľko pre jeho rozhodnutie nebolo podstatné z akého (právneho) dôvodu odvolací súd aplikoval Občiansky zákonník na zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru, ale že aplikoval Občiansky zákonník.

V uznesení NS SR z 28. mája 2020 sp. zn. 5Cdo/170/2018, v bode 15 jeho odôvodnenia súd uvádza rovnakú právnu otázku: „... či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovaným 1/ a žalovanou 2/ z titulu Zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania z 18. apríla 2000, (za vrátenie ktorej podpory ručili žalovaní 3/ a 4/), je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah" a v bode 16 odôvodnenia uznesenia zhodne poukazuje na uznesenie NS SR z 29. apríla 2019 sp. zn. 4Cdo/106/2018, v ktorom je vyjadrený názor dovolacieho súdu, že zmluvy uzatvorené ŠFRB pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 OZ a stotožňuje sa s ním. Dovolací súd v predmetnej veci dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a zároveň aj dôvodné (na rozdiel od veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 8Cdo/64/2019). Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo dovolacím súdom zrušené (okrem časti týkajúcej sa žalovaného 1/, na majetok ktorého bol vyhlásený konkurz) a zrušené bolo aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie. Okresný súd pritom posudzoval nárok žalobcu ako bezdôvodné obohatenie podľa § 451 Občianskeho zákonníka, keďže žalobca odstúpil od úverovej zmluvy a na toto odstúpenie aplikoval § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka (nie Obchodný zákonník), t. j. podľa názoru súdu prvej inštancie došlo k zrušeniu zmluvy s účinkami od začiatku. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie. Dovolací súd v oboch veciach dospel k rovnakému záveru, že zmluvy ŠFRB o poskytnutí podpory nie sú spotrebiteľskými zmluvami, rozhodol však rôzne. V jednej z vecí dovolanie zamietol, zatiaľ čo v druhej, vedenej pod sp. zn. 5Cdo/170/2018, zrušil rozsudky súdov nižšieho stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu. V druhej veci dovolanie zamietnuté nebolo a rozsudky súdov nižších inštancií boli zrušené, z čoho je možné vyvodit' iba jediné a to, že senát rozhodujúci o veci nepovažoval aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka na zmluvu o poskytnutí podpory (a na odstúpenie od tejto zmluvy) za správnu. V podstate rovnako rozhodol NS SR aj vo veci vedenej pod sp. zn. 8Cdo/9/2019, ktorý v odôvodnení rozhodnutia poukázal na rozhodnutie NS SR z 29. septembra 2019 sp. zn. 4Cdo/106/2018, podľa odôvodnenia ktorého uzavretá zmluva nebola spotrebiteľskou a rozhodnutia nižších inštancií, ktoré na daný prípad aplikovali Občiansky zákonník zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V danej veci išlo po analogickú situáciu, keďže došlo k odstúpeniu od úverovej zmluvy a na posúdenie námietky premlčania bol aplikovaný Občiansky zákonník. Napriek tomu, že v oboch prípadoch dovolací súd dospel k záveru, že nejde o spotrebiteľskú zmluvu, rozhodol vo veciach rozdielne, vo veci sp. zn. 8Cdo/64/2019 dovolanie zamietol a vo veci sp. zn. 8Cdo/9/2019 rozsudky súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, čím de facto rozhodol, že aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka vo veci nepovažuje za správnu, z čoho potom implicitne vyplýva názor, že na zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru zo ŠFRB je treba aplikovať Obchodný zákonník. Obdobne ako vo veci vedenej pod sp. zn. 8Cdo/9/2019 dovolací súd rozhodol aj vo veciach vedených pod sp. zn. 7Cdo/199/2019 a sp. zn. 4Cdo/14/2021.

3.2. Žalobca považoval za nesprávny názor odvolacieho súdu, že zákon o ŠFRB obsahuje komplexnú právnu úpravu zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru a teda, že zmluva uzatvorená podľa ustanovenia § 12 zákona o ŠFRB nie je úverovou zmluvou, a to ani osobitnou úverovou zmluvou. Zákon o ŠFRB v § 12 upravoval náležitosti zmluvy o poskytnutí podpory vo všeobecnosti, pričom boli možné tri rôzne druhy podpory, tzn. aj tri rôzne typy zmlúv. Tieto typy zmlúv však zákon jednotlivo neupravoval. V ustanovení § 12, a ani v inom ustanovení zákona o ŠFRB, nebolo uvedené to, čo

charakterizuje úverovú zmluvu a bolo by základným ustanovením pre všetky typy zmlúv. Ak zákon o ŠFRB neupravuje aké záväzky zo zmluvy uzatvorenej podľa jeho § 12 majú mať veriteľ a dlžník, potom sa nemôže jednať o komplexnú právnu úpravu zmluvy alebo zmluvných podmienok, alebo podstatných náležitostí zmluvy. V § 12 zákona o ŠFRB sú upravené len ďalšie náležitosti zmluvy o úvere popri náležitostiach obsiahnutých v ustanovení § 497 Obchodného zákonníka.

3.3. Žalobca nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že neuzatváral zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru podľa ustanovení Obchodného zákonníka, ale na základe osobitného predpisu. Zákon o ŠFRB neobsahoval definíciu úveru ako formy podpory, preto pri uzatváraní zmlúv o poskytnutí podpory nebolo možné postupovať len podľa tohto zákona, ale musel byť súčasne aplikovaný aj iný právny predpis - v prípade podpory vo forme úveru musel byť tým predpisom Obchodný zákonník, resp. ustanovenia § 497 a nasl. ObZ ako lex generalis upravujúci poskytovanie úverov na základe zmluvy. Občiansky zákonník nemožno v predmetnom prípade považovať za lex generalis, keďže úpravu úverov neobsahuje. Poukázal aj na odborné názory právnickej obce a na analógiu so zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“). Napriek tomu, že pri zmluve o spotrebiteľskom úvere sa aplikuje Občiansky zákonník, a to s ohľadom na ustanovenie § 52 ods. 2 posledná veta OZ, a že zákon o spotrebiteľských úveroch upravuje (niektoré) náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, je za lex generalis vo vzťahu k nemu považovaný Obchodný zákonník, resp. ustanovenia § 497 a nasl. ObZ. Ak sa za lex generalis vo vzťahu k zákonu o spotrebiteľských úveroch považuje Obchodný zákonník, resp. ustanovenia § 497 a nasl. Obchodného zákonníka a nie Občiansky zákonník, o to viac to platí vo vzťahu k zákonu o ŠFRB. Právny vzťah zo zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru je v súlade s ustanovením § 261 ods. 6 písm. d) ObZ tzv. absolútnym obchodom. Musí sa spravovať Obchodným zákonníkom bez ohľadu na dohodu zmluvných strán. Aj keby sa zmluvné strany dohodli, že tento ich vzťah sa bude spravovať Občianskym zákonníkom, musel by sa spravovať Obchodným zákonníkom a zmluva by bola v časti o použití Občianskeho zákonníka neplatná. Ani odkazy v zmluve na použitie Občianskeho zákonníka z nej nemôžu urobiť zmluvu zakladajúcu právny vzťah občianskoprávnej povahy. Keďže Obchodný zákonník je lex generalis vo vzťahu k zákonu o ŠFRB jeho právo na vrátenie úveru sa spravovalo Obchodným zákonníkom a nie je možné ich posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, ako ich nesprávne posudzoval odvolací súd. Podľa neho má nárok na vrátenie úveru aj po odstúpení od zmluvy a zároveň má nárok na zmluvný úrok až do vrátenia úveru, nakoľko podľa Obchodného zákonníka má odstúpenie od zmluvy následky ex nunc, pričom odstúpenie od zmluvy sa nedotýka nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty (§ 302 ObZ). Zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru je jednoznačne úverovou zmluvou. Ak sa na ňu nebude aplikovať Obchodný zákonník ale Občiansky zákonník, bude dochádzať k absurdným následkom (t. j. k zvýhodňovaniu nedisciplinovaných dlžníkov), ktorým sa zákonodarca snažil predísť práve zaradením úverovej zmluvy medzi absolútne obchody a tiež osobitnou právnou úpravou odstúpenia pri zmluve o úvere.

4. Žalovaní vo vyjadrení navrhli dovolanie žalobcu podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietnuť. Nesúhlasili s jeho názorom, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, nakoľko tento otázku, či vzťah založený zmluvou uzatvorenou podľa zákona o ŠFRB je vzťahom spotrebiteľským zodpovedal zhodne s judikatúrou (o čom žalobca predložil niekoľko rozhodnutí dovolacieho súdu) a žalobca nepredložil ani jedno rozhodnutie, v ktorom by nastolená otázka bola vyriešená rozdielne, a zároveň od vysloveného názoru dovolacieho súdu sa preukázateľne neodklonil ani odvolací súd. Podľa žalobcu rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia, či vzťah založený zmluvou podľa zákona o ŠFRB je vzťahom spotrebiteľským alebo obchodnoprávnym. V skutočnosti však tento súd vychádzal z aktuálnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a konštatoval, že žalobca nespĺňa status dodávateľa a vzťah medzi ním a žalovanými nebol vzťahom spotrebiteľským. Relevantnou a podstatnou otázkou, ktorú bolo preto potrebné vyriešiť, a na ktorú v konaní poukazovali aj oni bola otázka, či predmetný vzťah je vzťahom občianskoprávnym alebo obchodnoprávnym, nakoľko argumentácia žalobcu v konaní na súde prvej a druhej inštancie sa javila tak, že ak vzťah medzi žalobcom nie je vzťahom spotrebiteľským, automaticky nemôže byť ani vzťahom občianskoprávnym, čo samozrejme nemá oporu v spotrebiteľskom práve ani v základných právnych princípoch, na ktorých stoja záväzkové vzťahy a ani v logickom nazeraní na vzťahy právnych noriem

lex generalis a lex specialis. Súd sa teda vysporiadal s posúdením spotrebiteľského právneho vzťahu v kontexte rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a následne sa zaoberal skúmaním vzťahu založeného zmluvou uzatvorenou podľa zákona o ŠFRB v kontexte všeobecných občianskoprávných a obchodnoprávných noriem. Sú preto názoru, že podané dovolanie opierajúce sa o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c) CSP nie je dôvodné.

4.1. Žalovaní nesúhlasili ani s názorom žalobcu, že ustanovenie § 12 zákona o ŠFRB neobsahuje úpravu podstatných častí zmluvy o poskytnutí podpory a preto sa naň automaticky majú vzťahovať ustanovenia o zmluve o úvere podľa Obchodného zákonníka. V ustanovení odseku 2 tohto § 12 totiž sú uvedené všetky podstatné obligatórne znaky (náležitosti) zmluvy, ktoré postačujú k tomu, aby bol právny úkon uzatvorený podľa neho platný a podľa čl. XII zmluvy práva a povinnosti jej účastníkov sa riadili zákonom o ŠFRB, ako aj ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom. Žalobca mal odstúpiť od zmluvy o úvere svojim podaním z 9. novembra 2015 podľa článku VIII. bod 8.4. predmetnej zmluvy. Vzhľadom na to, že zákon o ŠFRB osobitne neupravuje postup a práva a povinnosti súvisiace s odstúpením od zmluvy bolo v prejedávanej veci nutné aplikovať ustanovenia o odstúpení od zmluvy zakotvené v Občianskom zákonníku. Nakoľko možnosť odstúpenia od zmluvy, si strany upravili v samotnej zmluve za splnenia určitých podmienok, ktoré žalobca považoval za splnené, vzniklo mu právo od zmluvy odstúpiť. Argumentácia žalobcu týkajúca sa posúdenia odstúpenia v intenciách ustanovení Obchodného zákonníka však nie je správna. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaní trvajú na tom, že odvolací súd pri posudzovaní predmetného sporu správne aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka najmä ohľadom posúdenia odstúpenia od zmluvy ako aj celkového charakteru právneho vzťahu, žalobou uplatneného nároku na zmluvnú pokutu ako aj nároku na zmluvné či sankčné úroky, ako aj náklady na vymáhanie nároku, a nepochybil, keď žalobu v celom rozsahu zamietol.

5. Dovolateľ k vyjadreniu žalovaných zopakoval, že nepovažuje za správny názor odvolacieho súdu, že zákon o ŠFRB obsahuje komplexnú právnu úpravu zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru, nakoľko zmluva podľa ustanovenia § 12 tohto zákona nie je úverovou zmluvou, a teda ani osobitnou úverovou zmluvou. Zákon o ŠFRB v § 12 upravoval náležitosti zmluvy o poskytnutí podpory vo všeobecnosti, pričom boli možné tri rôzne druhy podpory, tzn. aj tri rôzne typy zmlúv. Tieto typy zmlúv však jednotlivo neupravoval, a preto nie je možné mať za to, že v zákone o ŠFRB bol upravený osobitný zmluvný typ, pre ktorý je charakteristický určitý typ/druh záväzku u každej zo zmluvných strán.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Otázka relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku), a to takú, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi

dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami: ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov zostali nejednotné a neustálené (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu). V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty (rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 16/95, sp. zn. I. ÚS 87/93, sp. zn. II. ÚS 80/99, sp. zn. III. ÚS 356/06, sp. zn. IV. ÚS 75/09).

11. Žalobca za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, (a ktorá je podľa neho dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne) označil otázku, či právny vzťah založený medzi žalobcom ako veriteľom a jeho dlžníkom zo zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa zákona o ŠFRB je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že odvolací súd sa, podľa odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, jeho ods. 13, nestotožnil s posúdením uzavretej zmluvy, ktorá nemala charakter zmluvy spotrebiteľskej, ako zmluvy o úvere podľa ustanovenia § 497 ObZ a uviedol, že: „Predmetnú otázku charakteru zmluvy uzatváranej so Štátnym fondom rozvoja bývania vyriešil už Najvyšší súd SR vo svojich viacerých rozhodnutiach (sp. zn. 8Cdo/64/2019, sp. zn. 8Cdo/164/2020, sp. zn. 4Cdo/106/2018). Štátny fond rozvoja bývania je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ust. § 52 ods. 3 OZ a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ust. § 52 ods. 1 OZ. Zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 Obchodného zákonníka je tzv. absolútnym obchodom čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje Obchodným zákonníkom, avšak tieto (vzhľadom na osobitnú úpravu postavenia fondu a podmienok pre poskytovanie podpory) nemožno bez ďalšieho aplikovať i v posudzovanej veci. Podmienky pre poskytovanie podpory vo forme úveru boli komplexne upravené v zákone č. 124/1996 Z. z. a v podrobnostiach špecifikované v samotnej zmluve rovnako uzavretej podľa tohto osobitného predpisu. Nešlo teda o úverovú zmluvu uzatváranú podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Ak strany mali záujem riadiť sa pri poskytovaní úveru ustanoveniami Obchodného zákonníka, mohli si v zmluve dohodnúť, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom (§ 262 Obchodného zákonníka). Zmluvné strany si však v uzavretej zmluve naopak dohodli, že ich práva a povinnosti sa budú riadiť predovšetkým zákonom č. 124/1996 Z.z. a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k ŠFRB a ďalej ich vzájomné vzťahy sa budú riadiť ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom (viď článok XII. bod 12.3). Strany si tak pre úpravu ich záväzkového vzťahu aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka nedohodli. I z ďalších zmluvných dojednaní vyplývalo, že si strany pre úpravu svojich vzťahov dohodli aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka (napr. článok VII. bod 7.1, 7.2, článok X.). Na aplikovanie obchodnoprávneho režimu bolo potrebné, aby medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V danej veci takýto vzťah nevznikol, keďže komplexnú úpravu poskytovania podpory vo forme úveru fondom upravoval výlučne osobitný predpis a aplikáciu Obchodného zákonníka si potom zmluvné strany nedohodli ani v samotnej zmluve. Ak sa potom práva žalobcu na vrátenie úveru titulom zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie nespravovali Obchodným zákonníkom, bolo potrebné ich posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy, ktorou boli ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane práv vyplývajúcich z účinkov odstúpenia od zmluvy.“

12. Dovolací súd z obsahu spisu a z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu zistil, že dôvodom zamietnutia žaloby bolo posúdenie následkov odstúpenia žalobcu od zmluvy o poskytnutí podpory podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Podľa dovolateľa takéto právne posúdenie zodpovedá riešeniu predmetnej dovolacej otázky v odôvodnení rozsudku Najvyššieho súdu SR z 23. septembra 2020 sp. zn. 8Cdo/64/2019, ale je rozdielne od jej posúdenia v odôvodnení rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 28. mája 2020 sp. zn. 5Cdo/170/2018 a z 29. apríla 2020 sp. zn. 8Cdo/9/2019, obdobne v uzneseniach z 25. novembra 2020 sp. zn. 7Cdo/199/2019 a z 25. februára 2021 sp. zn. 4Cdo 14/2021.

13. Dovolací súd k prejednávanej veci poukazuje na to, že v súdnej praxi sa pôvodne riešilo postavenie žalobcu (ŠFRB) pri poskytovaní štátnej podpory pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu a aj to, či ide (išlo) o spotrebiteľský charakter zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru. Pri rozhodovaní napr. vo veciach sp. zn. 4Cdo/106/2018, sp. zn. 8Cdo/9/2019, sp. zn. 8Cdo/64/2019, sp. zn. 8Cdo/164/2020, ako aj v ďalších dovolateľom uvádzaných veciach, ktoré treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe, dospel dovolací súd k záveru, že ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

14. V odôvodnení rozsudku NS SR z 23. septembra 2020 sp. zn. 8Cdo/64/2019 dovolací súd riešil právnu otázku, „či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovanými 1/, 2/ z titulu Zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania z 2. júna 2004, (za vrátenie ktorej podpory ručili žalovaní 3/ a 4/), je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah“. V bodoch 40. až 43. odôvodnenia po tom, čo dospel k záveru, že nejde o spotrebiteľský vzťah uviedol:

„40. V danom prípade žalobca poskytoval podporu (i vo forme poskytnutia úveru) na základe a za podmienok, upravených v osobitnom predpise, ktorým v danej veci bol zákon č. 607/2003 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania (ďalej len „Fond“). Tento predpis vo svojich ustanoveniach komplexne upravoval všetky podmienky (§ 5 až § 12), za ktorých bol Fond oprávnený poskytovať o. i. úvery, vrátane vymedzenia podstatných náležitostí uzavretej Zmluvy o poskytnutí podpory (údaje o zmluvných stranách, účel, výška a druh poskytovanej podpory, spôsob plnenia záväzkov zmluvných strán, boli základnými náležitosťami každého zmluvného vzťahu). V zmluve boli tiež dohodnuté sankcie za oneskorené splácanie (nedodržanie splátkového kalendára), za neoprávnené použitie poskytnutej podpory, za neumožnenie kontroly na stavbe, resp. za iné porušenie zmluvných podmienok. Podpora poskytnutá z prostriedkov Fondu bola navyše určená výhradne len na úhradu faktúr a iných platobných dokladov a nemohla byť žiadateľovi poskytnutá v hotovosti. Poskytnutú podporu musel žiadateľ čerpať iba v súlade s podmienkami zákona č. 607/2003 Z. z. (ďalej nariadenia vlády č. 650/2006 Z. z. ktorým sa ustanovovali podrobnosti o druhoch a výškach poskytovaných podpôr na jednotlivé účely z prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania, vyhlášky Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 161/2004 Z. z. o podrobnostiach obsahu žiadosti o poskytnutie podpory z prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania, o technických podmienkach a o dĺžke času uskutočnenia stavby v znení vyhlášky MVR SR č. 663/2004 Z. z.) a zmluvne dohodnutými podmienkami. Je potom zrejmé, že Fond pri poskytovaní podpory vo forme úveru, neuzatváral Zmluvu podľa ustanovení Obchodného zákonníka. V danej veci tak nešlo o typický úver v zmysle ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, ale o úver, poskytovaný na základe osobitného predpisu, ktorým bol zákon č. 607/2003 Z. z., a to za podmienok v ňom uvedených a bližšie špecifikovaných v samotnej Zmluve, ktorej náležitosti rovnako upravoval tento predpis. Podpora z Fondu sa tak poskytovala len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré boli pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by si vedel obstaráť finančné prostriedky na kapitálovom trhu (t. j. za iných než komerčných podmienok).“

„41. Dovolaciemu súdu sú známe závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. marca 2013, sp. zn. 6MCdo/4/2012, v zmysle ktorých „Zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 Obchodného zákonníka je tzv. absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje Obchodným zákonníkom“, avšak tieto (vzhľadom na osobitnú úpravu postavenia Fondu a podmienok pre poskytovanie podpory) nemožno bez ďalšieho aplikovať i v posudzovanej veci. Ako už bolo uvedené, podmienky pre poskytovanie podpory (vo forme úveru) boli komplexne upravené v zákone č. 607/2003 Z. z. a v podrobnostiach špecifikované v samotnej Zmluve, rovnako uzavretej podľa tohto osobitného predpisu. Nešlo teda o úverovú zmluvu uzatváranú podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Ak strany mali záujem riadiť sa pri poskytovaní úveru ustanoveniami Obchodného zákonníka, mohli si v Zmluve dohodnúť, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom (§ 262 Obchodného zákonníka).“

„42. Zmluvné strany si však v uzavretej Zmluve naopak dohodli, že „ich práva a povinnosti sa budú riadiť predovšetkým zákonom č. 607/2003 Z. z. a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k ŠFRB a ďalej ich vzájomné vzťahy sa budú riadiť ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom, zákonom o katastri č. 162/1995 Z. z., zákonom č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu a zákonom č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách (viď článok XII bod 12.3 Zmluvy)". Strany si tak pre úpravu ich záväzkového vzťahu, aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka, nedohodli. I z ďalších zmluvných dojednaní vyplývalo, že si strany pre úpravu svojich vzťahov dohodli aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka (napr. čl. IV. bod 4.9., čl. VII bod 7.1., 7.2., čl. X a pod.)."

„43. Dovolací súd má za to, že na aplikovanie obchodnoprávneho režimu bolo potrebné, aby medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V danej veci (ako už bolo uvedené vyššie) takýto vzťah nevznikol, keďže komplexnú úpravu poskytovania podpory vo forme úveru Fondom upravoval výlučne osobitný predpis, ktorým bol zákon č. 607/2003 Z. z. Aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka si potom nedohodli zmluvné strany ani v samotnej Zmluve (§ 262 Obchodného zákonníka). Ak sa potom práva žalobcu na vrátenie úveru (titulom zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie) nespravovali Obchodným zákonníkom, bolo potrebné ich posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy, ktorou boli ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane „zániku" práva domôť sa plnenia v dôsledku vzniesenia námietky premĺčania. Pri rešpektovaní princípu *lex specialis* a *lex generalis* platí, že ak osobitný predpis (v danom prípade zákon č. 607/2003 Z. z.) nemal blanket na použitie Obchodného zákonníka, bolo potrebné použiť základný predpis občianskeho práva, a to Občiansky zákonník. Iná by bola situácia, ak by medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V takomto prípade by sa premĺčanie nároku mohlo spravovať Obchodným zákonníkom i napriek tomu, že by sa predpoklady samotného nároku spravovali Občianskym zákonníkom (IV. ÚS 214/04).

15. Najvyšší súd SR pri rozhodovaní vo veci sp. zn. 5Cdo/170/2018, na ktorú dovolateľ poukázal ako na príklad rozdielneho posúdenia uvádzanej otázky, v odôvodnení uznesenia z 28. mája 2020, v bode 14 definoval a riešil rovnakú právnu otázku, a to „či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovaným 1/ a žalovanou 2/ z titulu Zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania z 18. apríla 2000, (za vrátenie ktorej podpory ručili žalovaní 3/ a 4/), je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah". Dovolací súd v tejto veci vychádzal z rozhodnutia dovolacieho súdu z 29. apríla 2019 sp. zn. 4Cdo/106/2018 (rovnako aj z rozhodovania vo veci sp. zn. 8Cdo/9/2019), ktorý dospel k záveru, že ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom o ŠFRB, jeho postavenie zostalo nezmenené aj po prijatí nasledujúcich zákonov (zákona č. 607/2003 Z.z., zákona č. 150/2013 Z.z.) na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Rovnako bola posúdená táto právna otázka (o charaktere zmluvy) aj v odôvodneniach rozhodnutí dovolacieho súdu z 29. apríla 2020 sp. zn. 8Cdo/9/2019, z 25. novembra 2020 sp. zn. 7Cdo/199/2019 a z 25. februára 2021 sp. zn. 4Cdo/14/2021. Pretože v daných veciach sa súdy nižšej inštancie odchýlili od praxe dovolacieho súdu v otázke, ktorá bola predmetom dovolacieho prieskumu (či ide o zmluvu spotrebiteľskú alebo nie), rozhodnutia súdov nižších inštancií boli dovolacím súdom zrušené.

16. Dovolateľ namietal rozdielnosť rozhodovania dovolacieho súdu o právnej otázke, či právny vzťah založený medzi žalobcom ako veriteľom a jeho dlžníkmi zmluvou o poskytnutí podpory vo forme úveru je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah, keď vo veci vedenej pod sp. zn. 8Cdo/64/2019 dovolací súd rozsudkom z 23. septembra 2020 dovolanie žalobcu zamietol, v iných analogických veciach vedených pod sp. zn. 5Cdo/170/2018, sp. zn. 8Cdo/9/2019, sp. zn. 7Cdo/199/2019 a sp. zn. 4Cdo/14/2021 dovolací súd zrušil rozsudky krajských súdov, príp. aj okresných súdov, a vec im vrátil na ďalšie konanie.

17. Ako dovolací súd konštatoval už vyššie, predmetom dovolacieho prieskumu môže byť len taká

právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. V predmetnom spore rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od posúdenia, či predmetná zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru je spotrebiteľskou zmluvou, ale záviselo od posúdenia žalobcom uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa Občianskeho zákonníka v súvislosti s posúdením následkov odstúpenia od zmluvy podľa ustanovenia § 48 OZ a nároku na zmluvnú pokutu podľa ustanovenia § 544 OZ.

18. Otázka, či vzťah medzi žalobcom a jeho dlžníkmi je vzťahom občianskoprávnym alebo obchodnoprávnym nebola dovolacím súdom vo veciach sp. zn. 5Cdo/170/2018, sp. zn. 8Cdo/9/2019, sp. zn. 7Cdo/199/2019 a sp. zn. 4Cdo/14/2021 riešená, a preto nemožno konštatovať, že rozhodnutie sp. zn. 8Cdo/64/2019, (ktoré riešilo aj ďalšiu časť otázky nastolenej v dovolaní v prejednávanej veci, t. j. či v prípade právneho vzťahu založeného zmluvou o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona o ŠFRB ide o čisto obchodnoprávny vzťah) je rozdielnym rozhodnutím o danej otázke.

19. Z uvedeného je zrejmé, že o otázke, ktorá je predmetom dovolania v prejednávanej veci, nerozhodoval dovolací súd rozdielne. Rozdielnym rozhodovaním nie je, ak vo veciach sp. zn. 5Cdo/170/2018, sp. zn. 8Cdo/9/2019, sp. zn. 7Cdo/199/2019 a sp. zn. 4Cdo/14/2021 boli rozhodnutia nižších súdov zrušené a vo veci sp. zn. 8Cdo/64/2019 bolo dovolanie zamietnuté, nakoľko pre tieto rozhodnutia bolo podstatné posúdenie otázky, či ide o spotrebiteľský charakter predmetného zmluvného vzťahu a nie to, či daný vzťah je alebo nie je obchodnoprávny.

20. K rovnakým záverom dospel dovolací súd aj vo veci sp. zn. 8Cdo/164/2020 z 26. augusta 2020, sp. zn. 2Cdo/236/2021 z 22. augusta 2023, sp. zn. 1Cdo/106/2022 z 27. septembra 2023 a sp. zn. 9Cdo/176/2022 z 30. októbra 2023. Dovolací súd nenašiel dôvod sa od týchto záverov odchýliť a dospieť k právnemu názoru prezentovanému dovolateľom.

21. Podstatná právna otázka, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a to posúdenie žalobcom uplatnených nárokov na vydanie bezdôvodného obohatenia a zmluvnú pokutu podľa Občianskeho zákonníka, bola vyriešená vo veciach vedených na dovolacom súde pod sp. zn. 8Cdo/64/2019, sp. zn. 8Cdo/164/2020, sp. zn. 2Cdo/236/2021, sp. zn. 1Cdo/106/2022 a sp. zn. 9Cdo/176/2022, dovolaciemu súdu nie je známe žiadne iné odlišné rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto otázke, preto nie je naplnený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Odvolací súd v predmetnom spore rozhodol v súlade s rozhodovaním dovolacieho súdu vo veciach vedených pod sp. zn. 8Cdo/64/2019, sp. zn. 8Cdo/164/2020, sp. zn. 2Cdo/236/2021, sp. zn. 1Cdo/106/2022 a sp. zn. 9Cdo/176/2022, preto nie je daný ani dovolací dôvod stanovený v § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

23. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na ich náhradu, keďže výsledok dovolacieho konania, obdobný jeho zastaveniu, zaviniť žalobca (§ 256 ods. 1 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.